

ASP

Antibiotikasetret
for primærmedisin

Oslo, 30.11.07

**Folkehelseavdelingen
Helse- og omsorgsdepartementet**

Årsrapport 2007

Antibiotikasetret for Primærmedisin startet opp 1. juli i år. Målsetningen er å bidra til å opprettholde og forbedre den gunstige situasjonen i norsk allmennpraksis både når det gjelder antibiotikabruk og resistensutvikling.

Oppgavene for kompetansesentret er delt inn i tre hovedområder:

- a) Fagutvikling, forskning og kvalitetssikring av antibiotikabruk i primærhelsetjenesten. Spesielt gjennomgang studier som viser effekt av intervensjoner på forskrivningspraksis og ta initiativet til nye studier som kan påvirke praksis i en ønsket retning. Overvåking av resistens vil gjøres i nært samarbeid med NORM. Nettverksbygging innen feltet.
- b) Informasjonsarbeide rettet mot befolkningen om antibiotika og resistens.
- c) Deltakelse i grunn og videre og etterutdanning av leger og annet helsepersonell.

Ved utgangen av 2006 er situasjonen som følger:

For sentrets ansatte:

KTV prosjektet – (kollegabasert terapiveiledning) Svein Gjelstad:

Doktorgradsprosjekt der det gjøres en vitenskapelig evaluering av en pedagogisk intervensjon mot 40 grupper av allmennleger i Sør Norge (40 andre grupper er kontroll). Hensikten er å redusere bruk av antibiotika ved luftveisinfeksjoner. Vitenskapelig evaluering og publisering skal være fullført i løpet av 2009. Protokollen er publisert og

baseline data er innsamlet fra 450 leger i løpet av 2006. Det ble gjennomført ny datainnsamling i 2007, og oppslutningen fra gruppene av legene var svært god. Opp mot 90 % av legene har levert data i runde 2. Det er søkt og innvilget midler fra NFR til hans doktorgradprosjekt som forventes ferdig i løpet av 2010. Det er planlagt fire artikler som er under utarbeiding.

Vent-og-se-resept på antibiotika ved luftveisinfeksjoner - Sigurd Høye:

Dette er et dr.gradsprosjekt som tar for seg ulike aspekter av bruken av "vent-og-se"-resepter i allmennpraksis:

1. Effekt av en "pop-up" på allmennpraktikerens pc på bruk av vent-og-se-resept og antibiotika-forskrivning
2. Kvalitativ studie om erfaring med vent-og-se-reseptforskrivning blant deltakere i KTV-prosjektet.
3. Spørreundersøkelse om bruk av vent-og-se-resept blant allmennpraktikere og pasienter

Det kvalitative studiet er ferdig i fht datainnsamling. Vitenskapelig bearbeiding er i gang i samarbeid med Jan Frich. Det er samlet inn spørreskjemaer fra ca 350 konsultasjoner med over 80 % svarprosent fra pasienter. Det planlegges fire internasjonale artikler som påbegynnes i 2008.

ASP delte i høsten 06 ut 5 korttidsstipender à 3 mnd på følgende tema:

Barnehager og håndhygiene Grete Daatland Andersen: Ønsker å undersøke om forbedret håndhygiene i barnehager vil gi reduksjon av antall barn som får infeksjoner i de tre vintermånedene som erfaringsmessig har et høyt infeksjonsnivå.

Hypotese: Desinfeksjon av hender med spritlotion hos barn og ansatte i barnehager vil redusere forekomst av luftveisinfeksjoner, konjunktivitt og GI-infeksjoner hos barna i denne barnehagen i forhold til barnehager med vanlig håndhygiene. *Data er innsamlet og bearbeidet. Artikkelen er under utarbeidelse og planlegges innsendt SJPHC.*

Legevaktstudie Roar Dyrkorn og Kjetil Espenes, Trondheim:

Bruk av antibiotika ved luftveisinfeksjoner ved Trondheim kommunale legevakt (TKLV). Det er cirka 100 leger som bemanner TKLV. Med utgangspunkt i to tidligere studier – Straand, J Møre og Romsdal 1991/Tromsø legevakt 1998 - som begge viser overforbruk av antibiotika på otitter, ønsker man å finne ut hvordan antibiotikaprofilen er ved legevakt i dag. Trondheim kommunale legevakt er representativ for legevaktsrutiner på dette området. *Prosjektet har startet opp høsten 07 og intervensjon er gjennomført. Baseline data er innsamlet og under bearbeiding.*

Mastitt – årsak, behandling og utfall prosjektgruppe ledet av Hedvig Nordeng:

Den overordnede hensikten med studiet er å fremme riktig behandling av kvinner med mastitt. Studiet har derfor til hensikt å undersøke årsak, behandling og utfall av mastitt hos ammende. *Prosjektet er i gang med rekruttering av helsestasjoner og fastleger. Målet er å innhente data fra 100 pasienter med klinisk mastitt. I tillegg skal det innhentes data*

fra morsmelkbanker for å se på bakterieflora hos friske ammende. Det skal også innhentes data fra mikrobiologiske avdelinger med dyrkningssvar fra prøver som er innsendt fra kvinner med klinisk mastitt. I tillegg til artikler vil dette danne utgangspunktet for en mastergrad i farmasi.

Fluorokinolon-resistent *E.coli*: Kartlegging av resistensforhold og mekanismer, Nils Grude:

Prosjektet har ca 200 isolater som skal karakteriseres vedrørende resistens ved bruk av E-test til bestemmelse av MIC-verdi for følgende antibiotika: Ciprofloxacin, nalidixin og gentamicin. Videre skal ulike resistensmekanismer kartlegges ved bruk av genteknologiske metoder. Slik resistens oppstår vanligvis ved mutasjoner, men i det siste er også andre mekanismer beskrevet, så som plasmidmediert og FQ-modifisert enzym resistens. *Prosjektet har resultert i en publikasjon som er akseptert for publisering i internasjonalt tidsskrift. Det er også presentert på nordisk mikrobiologisk kongress. Midlene har også bidratt til gjennomføring av ulike mastergradsprosjekt med Grude som veileder.*

I hvilken grad påvirker bruken av hurtigtestene CRP og Strep A ved luftveisinfeksjoner utskrivningen av antibiotika i allmennpraksis? Knut Eirik Eliassen:

Hypotese: Bruk av hurtigtestene kan gjøre utskrivningen av antibiotika mer restriktiv. Et positivt svar på hurtigtesten vil imidlertid vanskeliggjøre unnlåte å skrive ut antibiotika, og uttalt bruk av testene kan dermed føre til utskrivning av antibiotika i tilfeller der man klinisk sett ville sett pasienten an i lengre tid eller latt være å gi behandling. Man ønsker å analysere materialet slik at det kan påvises eventuell sammenheng mellom den enkelte leges frekvens av bruk av hurtigtester og utskrivning av antibiotika. Den individuelle forskjellen i frekvensen av bruk av hurtigtester vil også analyseres. *Analysen er i gang og publikasjon er under utarbeiding.*

Andre prosjekter

En kartlegging av flåttsykdommers forekomst og konsekvenser for befolkningen i kystnære deler av Agder-fylkene, Telemark og Vestfold.

Borreliose skyldes infeksjon med borreliabakterier overført ved flåttbitt. Tidlig infeksjon vises som et lokalt hudutslett (erythema migrans). Etter dager eller uker kan infeksjonen bli mer utbredt i kroppen, og ramme særlig nervesystemer i form av lammelser (nevroborreliose), hjerte eller ledd.

Meldte tilfeller av borreliose til Folkehelse (ved MSIS – Meldingssystem for smittsomme sykdommer) er høyest i Agder-fylkene, Telemark, Vestfold, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. De seks fylkene har 75 % av tilfellene og representerer 28 % av befolkningen. Forekomsten er økende. På landsbasis ble det meldt om ca 300 disseminerte borreliose-tilfeller i 2006.

Siden høsten 2006 har det foregått et planleggings samarbeid mellom det mikrobiologiske miljøet ved Sørlandet Sykehus Kristiansand (ved overlegene Sølvi Noraas og Tone Skarpaas), medisinsk forskningsleder ved Sørlandet Sykehus Kristiansand Svein Gunnar Gundersen, professor Morten Lindbæk ved seksjon for allmenntilleggsmedisin ved Universitetet i Oslo, overlege Preben Aavitsland ved Folkehelseinstituttet og Harald Reiso, smittevernoverlege i Arendal, om et flåttprosjekt. Knut Eirik Eliassen kan være kandidat til å ta en doktorgrad på prosjektet.

Prosjektet ønsker å:

1. Kartlegge forekomsten av antistoffer i blodet (seroprevalens) mot Borreliose og TBE (flåttbåren encephalitt) i et utvalg av befolkningen i Agder-fylkene, Telemark og vestfold.
2. Registrere funksjonelle konsekvenser av sykdomskomplikasjoner til flåttbitt, og se på i hvilken grad borreliose (TBE) er assosiert med andre type lidelser (tretthet, depresjon m.m.)
3. Evaluere effekter av behandlingstiltak ved sykdomskomplikasjoner til flåttbitt.
4. Identifisere risikofaktorer for sykdomskomplikasjoner til flåttbitt.

Historisk prosjekt om strategier for arbeid med antibiotikaresistens i Norge

Dette arbeidet er initiert av professor C. Gradmann ved ISAM. Planen er å samle en rekke av de personer som har vært engasjert i arbeidet med antibiotikaresistens fra 50-årene og fram til i dag. ASP har deltatt i arbeidet og vil være med i fortsettelsen.

Konjunktivitt i allmennpraksis – bakteriologi og diagnostikk Kristin Hommerkland.

Dette er et diagnostisk prosjekt hos barn med øyekatarr. Det er innsamlet spørreskjemaer og bakteriologiske funn fra over 100 barn under 7 år. Bearbeiding av data er i gang og artikkel er planlagt.

Revisjon av antibiotikaveileder for allmennpraksis

Dette har vært et av ASPs hovedsatningsområder i 2007. Et nettverk av ca 30 personer har deltatt i arbeidet som startet med en felles konferanse i mai 07. Cirka halvparten er ledende sykehusspesialister innen de respektive felt, halvparten er akademiske allmennpraktikere med forskningserfaring innen sine felt. Disse har dannet tomannsgrupper for å dekke alle de ca 30 kapitlene i veilederen. Det har vært avholdt to møter for deltakerne og manus skal være klar til redaksjonen januar 08. Det har også vært avholdt en egen konferanse for å planlegge implementeringsarbeidet med den nye veilederen. Veilederen skal utgis i hefteform og også i elektronisk form som skal kunne integreres i fastlegenes elektroniske journalprogrammer. Arbeidet er i god rute og har også fungert som en effektiv oppbygning av et nettverk for ASP. Arbeidet har fått finansiering gjennom Helsedirektoratet. Det planlegges at prosjektet blir permanent med revisjon for eksempel hvert andre år.

Ekstern virksomhet

LUPIN-webasert kurs DNLF

Det er utarbeidet et web-basert kurs for allmennleger om diagnostikk og behandling av luftveisinfeksjoner i allmennpraksis. Materiale er sendt DNLF og pilotutgave er under utarbeiding desember 07.

GRIN konferanse i Maastricht

Bidrag fra ASP:

Svein Gjelstad, Sigurd Høye holdt innlegg om KTV-prosjektet.

Nordisk kongress Island juni 2007

Svein Gjelstad og Morten Lindbæk holdt innlegg om KTV-prosjektet.

Deltakelse på emnekurs i mikrobiologi Aker sykehus november 07

Fem ulike forelesere tilknyttet ASP er engasjert

Oppslag i media om ASP:

Aftenposten, Dagens Medisin, Aids Info

Webside:

Arbeidet med å utvikle en web-side er i gang, og vi forventer å åpne i slutten av 2007.

Publikasjoner:

Straand J, Skov-Simonsen G, Gradmann C, Lindbæk M. The public health burden of antimicrobial resistance. Chapter Encyclopaedia in Public Health

Lindbæk M. Prompt insertion of tympanostomy tubes in infants and toddlers with persistent middle ear effusion did not improve developmental outcomes at 9-11 years of age. Evid Based Med. 2007 Jun; 12(3):80

Lindbæk M. Antibiotika I barnehagen. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127:2923

Lindbæk M. Acute sinusitis-to treat or not to treat. JAMA Editorial Dec 2007

Grude N. Fluorokinolon-resistent *E.coli*: Kartlegging av resistensforhold og mekanismer. Akseptert i internasjonalt mikrobiologisk tidsskrift.

Innsendt SJPHC:

Lindbæk M, Gjelstad S, Dalen I; Predictors for Broad-spectrum antibiotic prescribing for respiratory tract infections among GPs in Vestfold County, Norway.

Gjelstad S, Dalen I, Lindbæk M. GPs antibiotic prescription patterns for respiratory tract infections – still room for improvements.

Økonomi:

Det vil bli utarbeidet et endelig regnskap for 2007 som revideres via IASAMs regnskapsavdeling. Dette vil bli oversendt departementet i januar 2007 sammen med budsjett for 2008.

Morten Lindbæk
Leder ASP